

У сучасному світі виділитися серед інших у дизайнерській сфері дуже непросто, бо в ній високий ступінь конкуренції. Тому більшість дизайнерів об'єднуються у творчі колективи, де кожен відповідає за свою частину конструкторського процесу. Творча діяльність у колективі є більш швидкою та ефективною, тому що через синергетичне вирівнювання потоків знань серед фахівців різної якості підготовки й досвіду відбувається досконаліше й точніше формування концептів проекту та його матеріалізація.

Використання синергетичного підходу у творчому процесі допоможе кожному молодому дизайнерові легко оволодіти головними прийомами фаху і створити власний неповторний стиль.

Лижник М.
НТУ «ХП»

ВЕРТЕП ЯК СПРОБА ОСЯГНУТИ СВІТ

Яскраве й самобутнє явище української культури Нового часу – вертеп. Перша письмова згадка про вертеп датована 1666 р., але поширилися вертепні вистави у другій половині XVIII ст. – у добу занепаду Києво-Могилянської академії, коли кількість вертепників поповнювалася її вихованцями, що в народі популяризували українські вистави у формі лялькового театру.

Верте́п (зі старослов'янської – печера) – мандрівний театр маріонеток. Вертепна драма з'явилася в Західній Європі як поєднання різдвяної драми зі світською. Вертепи походять від містерії – західноєвропейської середньовічної релігійної драми, що в XVII ст. побутувала на польських, а згодом й на українських землях. Вертеп – це дерев'яна скринька у вигляді хатини, поділеної на два поверхи, які, за християнською традицією, люди розуміли як «небо» і «землю». Українська вертепна драма складається з двох частин: релігійної та інтермедійної з національно-побутовим колоритом. Релігійна частина під назвою «свята» відбувалася в горішньому поверсі вертепу (зображення сцен із Біблії). Інтермедійна частина змінювалася залежно від місцевих умов, здібностей і дотепності вертепника, у ній виступали народні герої з характерними прикметами своєї вдачі: козак, поляк, жид, циган. Вертепник водив ляльку по прорізах у підлозі, а лялькар говорив і співав за всіх героїв, змінюючи голос для надання певної характеристики персонажам. Ляльок у вертепах могло бути до 40. Вирізьблені з дерева, вони були справжнім витвором національного прикладного мистецтва. Різьбярі створювали образи, звертаючись до народних уявлень про героя (Запорожець), міфологічних персонажів (Смерть, Чорт), обрядових тварин. Частина вертепних ляльок мали певну механізацію: Смерть замахувалася косою, Козак танцював, у царя Ірода голова злітала з плечей. Персонажів біблійної частини вистави вдягали в канонічне вбрання, решту героїв – відповідно до соціального статусу й національних ознак. Проте зовнішній вигляд ляльок змінювався під впливом часу та завжди залежав від матеріалів і фантазії власника. Вертепну виставу щедро наповнювали музичним супроводом. У першій частині дії звучали народні колядки й канти, а друга частина була насичена народною музикою. Поруч із вертепником знаходився музикант чи гурт музикантів, які грали на скрипці, сопілці, бандурі, цимбалах.

Вертеп виявився для української культури Нового часу найзручнішою формою для поширення в народі ідей демократії, досягнення християнських засад, а також правди про історичні події (вертеп «Запорожець»), що сприяло державотворенню. Вертепні вистави, безперечно, зробили свій внесок у розвиток українського мистецтва та збереження національних традицій.